

Кононенко Ж. А., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень, Полтавська державна аграрна академія

ORCID ID: 0000-0003-0074-8249
e-mail: konon_ukr@ukr.net

Ходаківська Л. О., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, Полтавська державна аграрна академія

ORCID ID: 0000-0002-6758-697X
e-mail: hodak_katya@hotmail.com

Грибовська Ю. М., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, Полтавська державна аграрна академія

ORCID ID: 0000-0001-5205-9045
e-mail: julijal@ukr.net

Економічна інформація як інструмент управління підприємством

Анотація. Обґрунтовано, що у забезпеченні ефективного управління діяльністю підприємства рівень формування та використання економічної інформації має важливе значення, оскільки впливає на якість прийнятих управлінських рішень. Визначено головні ознаки інформації в галузі менеджменту. Наведено класифікацію та визначено зміст певних характеристик управлінської інформації: інформаційний обсяг, корисність інформації, її якість та насиченість, а також оперативність та захищеність. Забезпеченість суспільства ресурсами за умов масштабного втілення інноваційних технологій вимагає від керівників та власників стратегічно-оперативного мислення. Цінність інформації визначає ефективність основних дій підприємства, а її зміст стає рушійною силою в процесі її матеріального перетворення у виробництві. Економічна інформація є одночасно і засобом і предметом праці та набуває результативності під час формування підсумкових показників діяльності підприємства.

Ключові слова: інформаційний простір; інформатизація; інформація; економічна інформація; управлінська інформація; якість; якість управління інформацією.

Kononenko Zhanna, PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economic Theory and Economic Research, Poltava State Agrarian Academy, Poltava, Ukraine

Khodakivska Liliia, PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting and Economic Control, Poltava State Agrarian Academy, Poltava, Ukraine

Hrybovska Julija, PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting and Economic Control, Poltava State Agrarian Academy, Poltava, Ukraine

Economic Information as an Enterprise Management Instrument

Introduction. Economic information is the foundation of globalization, subject to conditions of development of the informative and digital society on scientific principles of management and the base economic systems. The level of formation and use of economic information is of paramount importance in ensuring the effective management of the activity of the enterprise, as it influences the quality of management decisions made. Therefore, the article identifies the main features of management information. The classification and content of certain characteristics of management information are given, such as information volume, usefulness of information, its quality and saturation, as well as efficiency and its security.

Purpose. The provision of resources to society in the context of large-scale implementation of innovative technologies requires managers and owners of strategic and operational thinking. The increasing role and impact of information resources in the stability of the production process determines the main emphasis on accuracy, reliability and efficiency.

Such requirements are attributed to the properties of management information. The latter is information that interacts in the economic environment and in the production process, providing material resources of production management, as well as financial support and other information of economic content through which the management system operates.

Results. The value of information determines the effectiveness of the basic actions of the enterprise, and its content becomes a driving force in the process of its material transformation in production. Economic information is at the same time a means and object of work and becomes effective in the formation of the final indicators of the enterprise. Therefore, these properties affect the duration and image of the enterprise in the economic environment.

Conclusions. Making deliberate and well-informed decisions about what to do will require a systematic comparison of the best options to select the most effective one. Therefore, to prevent the completion of the action of detecting an unexpected effect, identify the possible reasons for not meeting the planned goals. Usually, when formulating such questions, the terms are qualitative

management methods, qualitative information and the value of such information. Therefore, effective management requires information that meets certain requirements, is of high quality and is provided directly by the manager.

Keywords: *informative space; informatization; information; economic information; administrative information; quality; quality of management information.*

JEL Classification: *D 80, D 83, D 89.*

Постановка проблеми. Роль і значення інформаційних систем, інформаційних технологій, координації та контролю постійно зростає. Конкурентоспроможність підприємства, масштабність його роботи залежить від ступеня інформатизації, яка є основним фактором економії часу та задоволення матеріальними і культурними потребами працівників підприємства. Поняття економічної інформації тісно пов'язане з розумінням економічної системи. Процес виробництва завжди залежить від інформативної виробничої необхідності, а вихідним кінцевим продуктом будь-якого обліково-економічного процесу є визначення інформації. Існування підприємств у новому інформаційно-економічному середовищі забезпечується саме базою необхідних даних (кількісних або вартісних). Дедалі більша швидкість соціально-економічних перетворень вимагає оперативності і достовірної інформації в прийнятті рішень. Розвиток підприємницького досвіду вимагає значної кількості нової інформації. Сучасний темп мікро- та макроекономічних удосконалень щодо інформаційних технологій і методів моделювання складають основу і стають вирішальними в ефективності управління підприємством.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Для з'ясування місця, необхідності та основних закономірностей функціонування інформації в економічному просторі у наукових працях вітчизняних і зарубіжних фахівців приділено чимало уваги використанню економічної інформації для прогресивного розвитку виробничо-економічних систем. Значний внесок в розкритті даних питань зробили В. Афанась'єв, М. Грачова, С. Івахненсо, В. Ковальов, В. Лівшиц, А. Опря, М. Твердохліб, А. Шеремет та інші.

Невирішеними питаннями вважаємо напрями вдосконалення механізму використання економічної інформації в умовах сучасних інноваційно-інформаційних технологій. Інформаційна проблематика вказаних орієнтирів формує необхідність створення економічного інформаційного простору не лише на підприємстві, але й за межами його: у регіоні та державі в цілому.

Формулювання цілей дослідження. Метою даного дослідження є моніторинг економічної інформації як інструмента управління підприємством.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інформація як інструмент управління процесами господарсько-виробничої діяльності втілює в себе вміння прогнозувати, управляти та розвиватися підприємству як економічній одиничній структурі, впливати на розвиток макросередовища.

Впровадження управлінських рішень втілює безперервну систему обробки інформації. Враховуючи неосяжну кількість наукових розробок і методичних рекомендацій, призначених для розв'язання проблемних питань, у зазначених працях існують позиції, які потребують врахування ринкової філософії підприємництва, відповідно, значна частина теоретичних і методологічних аспектів сьогодення все ще потребують дослідження і вирішення. Встановлення та визначення вартісної і якісної оцінки інформаційного середовища відіграє вагомое значення у виборі програми управління розвитком підприємницької діяльності.

У вартісний вимірник інформаційного поля включаються витрати на початковий збір, подальше зберігання, кінцеву обробку та остаточне використання. З підвищенням та спрощенням швидкості формування інформаційного середовища створення та накопичення інформації визначають її ринкову вартість (цінність).

У суспільному, фінансовому та виробничому середовищі інформація виступає як категорія, теоретичне, нічим не ускладнене поняття. З іншого боку, економічна інформація залежить від потоку даних, від системи керування та управління. Її особливості підкреслюються її різновидами, можливістю розкривати якісні та кількісні сторони організаційно-економічного управління сферами діяльності народного господарства. Економічна інформація являє собою системність необхідних (важливих) відомостей, що розкривають зміст та визначають напрями змін і розвитку окремих ланок суспільно-виробничого життя. На шляху сучасного економічного розвитку вкрай складно знайти сферу суспільної діяльності, в якій не використовуються засоби інформаційних технологій як для обробки інформації, так і для її пошуку. Наголошуємо на важливості інформаційних технологій у сфері менеджменту підприємства, що спричинено накопиченням інформації.

Інформація є дуже різноманітною та розподіляється за видами діяльності людей, де застосовується використання наукової, технічної, виробничої, управлінської, економічної, соціальної, правової діяльності. Кожен з даних видів інформації має свою технологічну модель обробки, смислове та правове навантаження, цінність подання, форми подання та її відображення на відповідних матеріальних носіях, з вимогами до точності та достовірності, оперативності і відображення описаних фактів, явищ чи процесів.

Економічно направлена інформація постає одним з основних та ключових ресурсів, що забезпечує збільшення ефекту роботи підприємства, оскільки саме вона дає змогу:

- визначати стратегічну ціль та завдання кожного підприємства;
- встановлювати своєчасні та обґрунтовані дії в управлінських рішеннях;
- керувати дії щодо розрізнених підрозділів, а також спрямовувати зусилля щодо досягнення поставленої мети;
- відстоювати захист інтересів працівників та суспільства в цілому.

Значний теоретичний і методологічний аспект представляє інструментально-технічне забезпечення винаходження економічної стратегії кожного підприємства. Необхідно розглядати модель економічної інформації, стратегічною метою якої є забезпечення зростання підприємств, підвищення їхньої керованості та конкурентоспроможності, а також зниження собівартості виконання бізнесових процесів.

З метою досягнення ефективної конкурентоспроможної господарської діяльності необхідно інформаційно пов'язати та об'єднати всі наявні підрозділи по якісно новому управлінському рівню, в основу якого повинна бути втілена саме система бухгалтерського обліку. Створити це дозволяють нові, прогресивні, сучасні інформаційні технології.

Базисом економічної інформації, що залучається до управління економічними комплексами, є інформація, яка розміщена в бухгалтерському обліку. На інформації, що знаходиться в документах бухгалтерського обліку, базується розробка та планування концепції економічної безпеки підприємства. Отже, оцінка та використання інформації для бухгалтерського обліку дозволяє управляти економікою країни, а також планувати і контролювати економічно-господарську діяльність кожного підприємства, індивідуального підприємця.

Існує багато критеріїв класифікації управлінської інформації, що спираються на її властивостях та відповідних характеристиках. Отже, на нашу думку, інформація має класифікуватися наступним чином:

- за ознаками функціонального змісту (економічна, правова, технічна, соціальна тощо);
- за формами подання (візуальна, віртуальна, інформаційна, паперова);
- за ознаками призначення (одноцільова, направлена на розв'язання однієї конкретної проблеми, та багатоцільова – для розв'язання декількох проблем);
- за ступенем готовності для вживання (первинна, періодично-проміжна, кінцева, а також інформація для прийняття управлінських рішень);
- за ступенем важливості (найважливіша, важлива, бажана, фонові);
- за повнотою (повна, часткова, комплексна);

– за характером використання (універсальна, особисто-індивідуалізована);

– за ступенем надійності (достовірна, вірогідна, помилкова);

– за джерелами (зовнішня, внутрішня, комбінована);

– за ступенем розповсюдження (особистий контакт, за телефоном, документом, повідомленням через всевітню мережу Internet, за іншими засобами теле-, відео-, медіа комунікацій);

– за терміном використання (цільова, постійна, змінна, оперативна, прогнозуюча).

Інформація формує зовнішнє та внутрішнє інформаційне середовище, яке впливає на організацію через різні інформаційні канали та бере участь в управлінні підприємством за допомогою системи організаційних комунікацій, що спираються на сучасні інформаційні технології (рис 1).

Управління підприємством в системі мікро- та макровзаємодії потребує такої інформації:

– прогнозування власного стану у поєднанні з ринковими перетвореннями;

– пояснення відхилень та темпів зміни планових показників в ретроспективі та з урахуванням наступних показників для прийняття оперативних рішень;

– науково-прогресивна інформація, що пояснює нові наукові розробки.

Оцінюючи інформацію з урахуванням економічних правил, необхідно враховувати основні її ознаки:

– вона має бути корисною в конкретний період часу;

– інформація має бути мобільною та гнучкою відповідно до вимог середовища і потреб на неї;

– неможливість встановлення однозначної вартісної оцінки отриманого інформаційного обсягу;

– швидке старіння та знецінення інформації.

У розвитку економічної сфери, науки та техніки інформаційне середовище діяльності людини посіло визначальне місце. Інформованість управлінського персоналу як ключова ланка в економічному середовищі має вплив на ефективне створення інформаційного потоку для осіб, які приймають рішення. Інформація набуває змісту продукту творчих зусиль людини, вміле застосування якої сприяє інноваційно-технологічному прогресу.

Безупинні взаємозалежні дії та формування єдиного процесу, що складають вимоги сучасного управління, залежать від обсягу інформації та впливають на якісні управлінські роботи, які матимуть чіткий розподіл. Керівники кожного рівня мають потребу у власній специфічній інформації, вони повинні вміти оцінювати якісні і кількісні аспекти таких потреб, знати і розуміти інформаційні особливості своїх колег та підлеглих. Збільшення кількісного об'єму інформації не завжди підвищує якість прийнятих рішень. Так, визначальними в інформаційному забезпеченні потреб є цілі керівника, втілення яких відбиватиметься в результатах роботи підприємства.

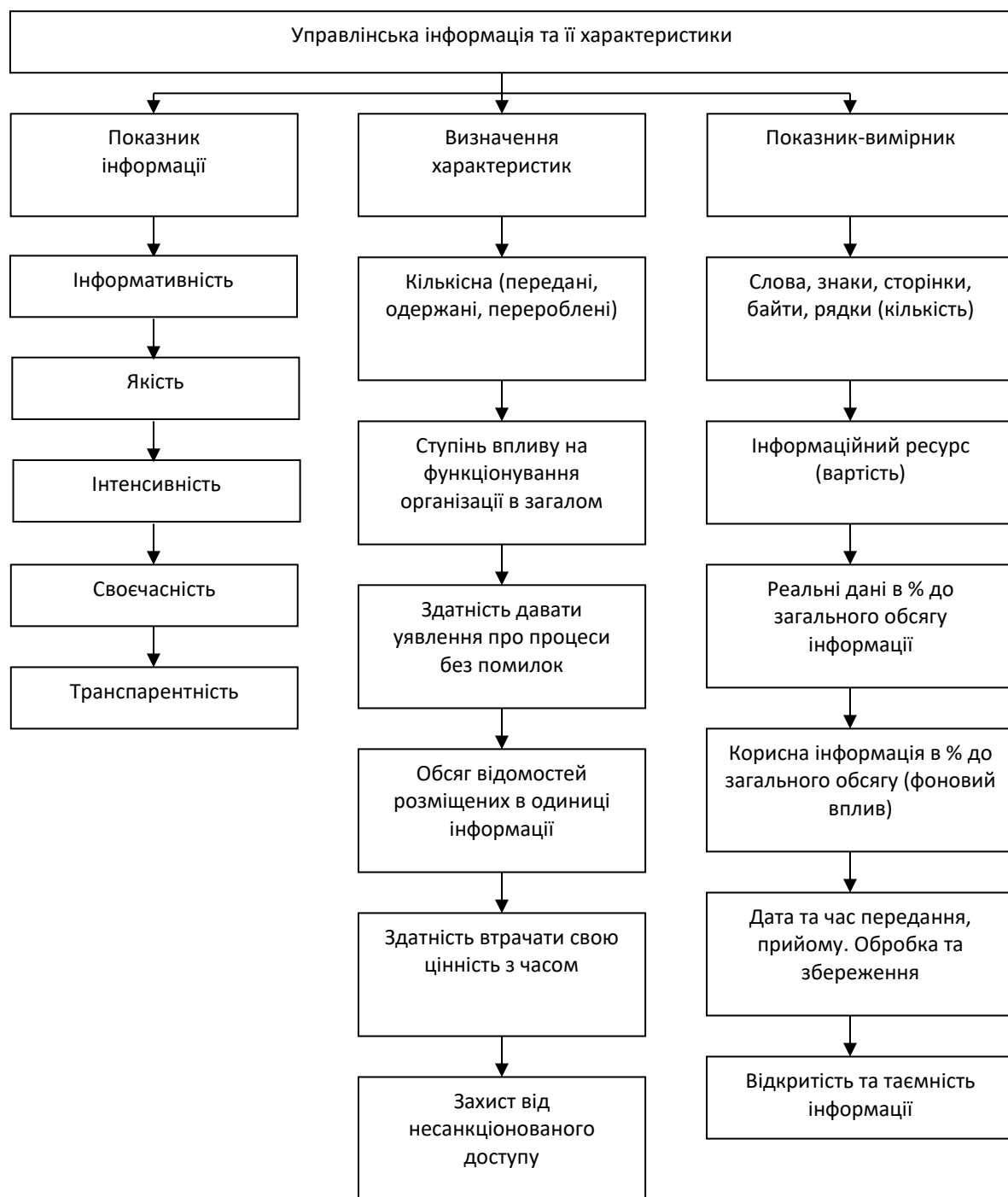

Рисунок 1 – Характеристики управлінської інформації

Джерело: узагальнено авторами за [7, 9]

Висновки. Цінність інформації визначає ефективність основних дій підприємства, а зміст її стає рушійною силою в процесі її матеріального перетворення у виробництві. Економічна інформація є одночасно і засобом і предметом праці та набуває результативності під час формування підсумкових показників діяльності підприємства, тому саме ці

властивості впливають на тривалість та імідж підприємства в економічному середовищі. Прийняття вивірених рішень стосовно подальших дій передбачає систематизоване порівняння наявних варіантів з метою вибору найефективнішого в результаті. Отже, для ефективного менеджменту необхідна інформація, що відповідає визначеним вимогам.

Література:

1. Бутко М. П. Інформаційні технології в регіональному управлінні: навч. посіб. К.: Знання України, 2006. 282 с.
2. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України: статистичний бюлетень. Київ:

- Державна служба статистики України, 2019. 44 с.
3. Волонтир Л. О., Зелінська О. В. Інформаційно-логістичні системи управління аграрним підприємством. *Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2018. №12. С. 88-96.
  4. Гарафонов О.І. Управління змінами: теорія, методологія та практика : монографія. Київ : КНУТД, 2014. 364 с.
  5. Герасименко С. С., Герасименко В. С., Чуприна О. М. Підвищення якості управлінської інформації: статистичний аспект. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/2661/5/5.pdf> (дата звернення 07.12.2019).
  6. Герасимчук Н. А., Шовть Ю. Ю. Значення стратегії в розвитку підприємства. *Молодий вчений*. 2014. № 12 (15). с.101-104.
  7. Єгорова О. В., Дорогань-Писаренко Л. О., Тютюнник Ю. М. Економічний аналіз: навч. посіб. Полтава : РВВД ПДАА, 2018. 290 с.
  8. Коваленко Б. Б., Гусейнова І. В., Гусарова Т. І. Влияние цифровизации экономики на методологии управления проектами. *Экономика и экологический менеджмент*. 2019. №2. С. 135-144.
  9. Святненко В. Ю. Інформаційно-аналітичне забезпечення інноваційної діяльності. Збірка матеріалів до науково-практичного семінару з підвищення кваліфікації: «Організація інформаційної діяльності в умовах становлення і розвитку інноваційної економіки», 17–18 травня 2011 р. УкрІНТЕІ, м. Київ. К.: Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України; Український інститут науково-технічної і економічної інформації. 2011. С. 18–39.

References:

1. Butko, M. P. (2006). *Informacijni tehnologhiji v regionaljnomu upravlinni* [Information technologies in regional management], Znannya Ukrainy, Ukraine.
2. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2019). *Vykorystovuyte informatsiyno-komunikatsiyni tehnoloohiyi na pidpryyemstvakh Ukrainy: statystychnyy byuleten'* [Use of information and communication technologies at Ukrainian enterprises: statistical bulletin].
3. Volontyr, L. O. & Zelinska, O. V. (2018). Information-logistic systems of agricultural enterprise management. *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktual'ni pytannya nauky i praktyky*, 12, 88-96.
4. Harafonova, O. I. (2014). *Upravlinnia zminamy: teoriia, metodolohiia ta praktyka* [Change management: theory, methodology and practice], KNUVD, Kyiv, Ukraine.
5. Gherasymenko, S. S. Gherasymenko, V. S. & Chupryna, O. M. (2019). *Pidvyshhennja jakosti upravlinsjkoji informaciji: statystychnyj aspekt*. Retrieved from <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/2661/5/5.pdf/>.
6. Herasymchuk, N. A. & Shovt', Yu. Yu. (2014). The value of strategy in enterprise development. *Molodyj vchenyj*, 12 (15), 101-104.
7. Yegorova, O. V., Dorogan`-Py`sarenko, L. O. & Tyutyunny`k, Yu. M. (2018). *Ekonomichny`j analiz* [Economic analysis], RVVD PDAA, Poltava, Ukraine.
8. Kovalenko, B. B., Guseinova, I. V. & Gusarova, T. I. (2019). The impact of digitalization of the economy on the project management methodology. *Ekonomika i ekologicheskij menedzhment*, 2., 135-144. Doi: 10.17586/2310-1172-2019-12-2-135-144.
9. Sviatnenko, V. (2011). Information-analytical support of innovative activity. Zbirka materialiv do naukovo-praktychnoho seminaru z pidvyshchennya kvalifikatsiyi: "Orhanizatsiya informatsiynoyi diyal'nosti v umovakh stanovlennya i rozvytku innovatsiynoyi ekonomiky" [Collection of materials for a scientific-practical seminar on advanced training: "Organization of information activities in the conditions of formation and development of innovative economy"], Derzhavne ahentstvo z pytan' nauky, innovatsiy ta informatyzatsiyi Ukrainy; Ukrainy's'kyi instytut naukovo-tekhnichnoyi i ekonomichnoyi informatsiyi (UkrIN-TEI) State Agency for Science, Innovation and Informatization of Ukraine; Ukrainian Institute of Scientific, Technical and Economic Information (UKRIN-TEI), Kyiv, Ukraine, May 17-18, p. 18–39.

